

Tárgy: a francia községi választások belpolitikai hatása és a francia kormány újjáalakulása.

A francia községi választások eredménye érthető módon Franciaországban óriási szenzációként hatott. Mindenki előtt nyilvánvaló, hogy De Gaulle hatalmas előretörése új helyzetet teremtett. A paradox az, hogy a jobboldalnak ez a radikalizálódása nem jelenti egyúttal a baloldal számszerű gyengülését, mert hiszen De Gaulle szavazatait szinte kizárólag a közép- és a jobboldali pártoktól (MRP, radikális párt, PRL¹ és más kisebb jobboldali csoportok) szerezte, miközben a szocialisták és kommunisták egyaránt növelték szavazóerőüket. Emellett természetesen egészen új helyzet keletkezett a francia belpolitikában.

A választási eredmény politikai hatását, főképpen távoli hatását csak akkor lehet lemérni, ha tisztában vagyunk a francia választó karakterével. Franciaország szavazói ugyanis sokszor anarchista természetűek. Csak ritkán hagyják magukat vakon egy párt-hoz kötni, és gyakran változtatják felfogásukat. (Ez természetesen nem vonatkozik a szervezett munkásságra, amely a szakszervezetek útján szorosabban van kapcsolva két párthoz.) Gyakran láttuk, hogy a francia tömegek szinte egyik napról a másikra változtatják magatartásukat. Így például 1934. február 6-án a maihoz hasonló jobboldali előretörésnek voltunk tanúi Franciaországban. Párizs utcáin százezres jobboldali tömegek demonstráltak, és a megmozdulásnak már valóságos felkelés jellege volt, úgy hogy mindenki fasiszta hatalomátvételt várt. Néhány héttel később a hangulat teljesen megváltozott. A baloldali erők megalkották a népfrontot, és a következő parlamenti választásokon a baloldal döntő győzelmet ért el.

De Gaulle nagy sikerét kétségtelenül annak az erősen ellenzéki és elégedetlen hangulatnak köszönheti, amely a francia nagy- és kispolgárság, valamint a parasztság egy részének köreiben az utóbbi hónapokban fokozódó erővel érvényesült. Az elégedetlenség fő oka a gazdasági nehézségekben keresendő, a gazdasági nehézségekért pedig a propaganda hatása alatt részben a Ramadier-kormány dirigizmusát, részben a sztrájkokat tették felelőssé. Párizsi politikai körökben a legutóbbi közlekedési sztrájk hatását is többnyire úgy ítélték meg, hogy az inkább De Gaulle-nak kedvezett. A kormány politikájának ilyen szinte demonstratív leszavazása még nem jelenti azt, hogy most már ezek a szavazók feltétlenül és véglegesen lekötötték magukat De Gaulle mellett. Úgy a radikális párt, mint az MRP vezetőinek körében meglepő erős az az elhatározás, hogy a harcot De Gaulle-lal felveszik, bízva a középpártok együttműködésében. Különösen Herriot és Bidault és környezete látszik elszántnak a küzdelemre. Ők a szocialistákkal együtt centrumot kívánnak alkotni, amely felvenné a küzdelmet a republikánus vívmányokért, anélkül azonban, hogy már elszánták volna magukat arra, hogy ennek a politikának logikus következményeit is levonják, és együtt haladjanak a francia kommunista párttal. Ennek a „centrumnak” a hívei arról beszélnek, hogy a nemzetgyűlés összehívása után fel fogják ajánlani De Gaulle-nak a kormányalakítást, amelyet az előreláthatólag vissza fog utasítani, mert egyrészt nem akar üres államkasszát átvenni, másrészt csak úgy megy bele a kormányalakításba, ha egyúttal módot nyújtanak neki arra, hogy az alkotmányt saját elképzelései szerint megváltoztassa - amiről a jelenlegi parlamenti viszonyok között szó sem lehet. Ha De Gaulle elutasítja magától a felelősséget, akkor az MRP és a radikálisok baloldala a szocialistákkal együtt újból kormányt alakít, igyekszik rábírní az amerikaia-

kat arra, hogy ezt a rezsimet támogassa gazdaságilag, és ha ez sikerül, akkor - amint ők hiszik - a csatát De Gaulle-lal szemben meg is nyerték.

Mindez persze csak tervezetés és kombináció, a helyzet szinte óránként változik. A Ramadier-kormány újjaalakítását többnyire úgy magyarázzák, hogy az a fent vázolt taktika első lépése. Nagy jelentősége lesz a helyzet alakulása szempontjából a francia szocialista párt novemberi rendkívüli konferenciájának is. A belpolitikai helyzet egy másik fontos faktora a kommunista párt és az általa vezetett szakszervezetek magatartása a közeljövőben. A CGT mint ismeretes, általános béremelés, illetve létminimum-emelés követeléssel lép fel, és vannak, akik ezt a lépést úgy magyarázzák, hogy a CGT 1-2 napos általános sztrájk előkészítését tűzte ki célul, amely sztrájknak demonstratív jelleg volna, hogy megmutassa a munkásság erejét a fasiszta veszéllyel szemben.

A francia kommunista párt központi bizottságát október 29-re hívták össze. A kommunista párt szajnai federációja egyébként ma egy nyilatkozatot adott, amelyben sajnálatát fejezi ki afelett, hogy a francia szocialista párt nem fogadta el azt a javaslatot, hogy a két párt közös taktikát kövessen a polgármester- és tanácsnokválasztásokon, amelyek most esedékesek.

A francia szocialista párt Comité Directeur-je vizsgálat alá vette a községi választások eredményét, meglepéssel mutat rá arra, hogy a párt „a gaulleizmus és a kommunizmus kettős támadását győzelmesen kivívta”, és kijelenti, hogy továbbra is részt kér a felelős kormányzatból, amelyben az MRP és a radikálisok a köztársasághoz hű elemeivel akar részt venni.

A francia szocialista pártvezetőség eme kommunistaellenes taktikájával szemben helyenként egyes községekben bizonyos együttműködés is észrevehető a szocialisták és kommunisták között a gaulleista veszéllyel szemben a választási harc során.

A Ramadier-kormány átalakítását általában úgy kommentálják, hogy egy kevésbé népszerűtlen garnitúrával kíván a jövő hétre összehívott nemzetgyűlés elé lépni. Ezért hagyta ki a kormányból a polgári körök által annyira támadott Henri Philippe gazdasági minisztert és a baloldali körök előtt az indokínai akció óta egyre népszerűtlenebb Marius Moutet-t. Ramadier a kormányátalakítás után kétségtelenül számíthat a nemzetgyűlés szocialista szavazataira. Hogy az MRP és a radikálisok azonban kitartanak-e mellette, ezt a jövő hét eseményei fogják megmutatni. Bármi történjen is, egy De Gaulle-kormány alakulása a közeljövőben rendkívül valószínűtlennek látszik, és azt az amerikaiak sem tartják időszerűnek még.

PIL 283. f. 12/109. 6. e. (egykorú másolat, eredeti: MOL XIX-J-1-k 7. doboz)

¹ PRL - Parti Républicain de la Liberté. A második világháború után kis balközép párt.

352. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. október 29.)

Tisztelt Miniszter Úr!

Kedves Barátom!

A párizsi magyar követségnek tisztában kell lennie az általános bel- és külpolitikai vonalvezetéssel, hogy munkáját rendben végezhesse. A bel- és külpolitikai vonalat bizonyos mértékig koordinálnunk kell. Tehát tudnom kell, hogy politikai vonalamban meddig mehetek el, milyen taktikát kövessék stb.